

Základná škola, Bieloruská 1, Bratislava

Inovovaný školský vzdelávací program

ISCED 2

Učebné osnovy

SLOVENSKÝ JAZYK pre 5. ročník ZŠ

Vypracované podľa: Inovovaného štátneho vzdelávacieho programu ISCED 2 (Slovenský jazyk a literatúra, vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Bratislava, 2015)

Časový rozsah výučby: 5. ročník: 6 hodín týždenne / 198 hodín ročne

Vypracovala: Mgr. Janka Ušiaková

ÚVOD

Vzdelávací štandard zo slovenského jazyka a literatúry je pedagogický dokument, ktorý stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Obsahuje charakteristiku a kompetencie, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu a jednotlivých predmetových kompetencií. Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard zo slovenského jazyka a literatúry je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale vytváral im primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Podstatou predmetu slovenský jazyk a literatúra je viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali žiaci dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí.

Predmet slovenský jazyk a literatúra ako súčasť vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je jedným z kľúčových všeobecnovzdelávacích predmetov, obsahom ktorého sú dve vzájomne sa dopĺňajúce zložky – jazyk a literatúra, pričom odporúčané vnútorné delenie predmetu je v pomere zložiek 3:2 a 2:2 alebo integrácia oboch zložiek.

JAZYKOVÁ ZLOŽKA

Jazyková časť predmetu sa zaoberá problematikou jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi. Jazyk je vnímaný ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka. Vo vyučovaní jazyka je v popredí analýza a interpretácia textov/prejavov a tvorba vlastných textov/prejavov, ktoré sú adekvátne konkrétnej komunikačnej situácii.

Nová štruktúra dokumentu

Inovovaný vzdelávací štandard zo slovenského jazyka a literatúry – jazyková zložka – si zachoval tabuľkovú formu, ktorá sa delí podľa komunikačných jazykových kompetencií – čítanie s porozumením, písanie a hovorenie (počúvanie je integrovanou súčasťou hovorenia).

Komunikačné jazykové kompetencie členia obsah učiva a výkon do uzavretých celkov na základe predmetových kompetencií. Kompetencie – čítanie s porozumením, písanie, hovorenie – je možné rozvíjať samostatne alebo ich vzájomne kombinovať. Postupnosť rozvíjania uvedených kompetencií je v právomoci učiteľa.

Vzdelávací štandard pre jazykovú zložku predmetu tvoria časti usporiadané do riadkov a stĺpcov v nasledujúcom poradí:

- **riadky:** kontext, kľúčové kompetencie,
- **stĺpce:** predmetové kompetencie, výkon, pojmy.

Kľúčové kompetencie majú nadpredmetový charakter. Sú nevyhnutné pre rôzne činnosti súvisiace s učením sa.

Predmetové kompetencie sú špecifické pre konkrétny predmet. Majú činnostný charakter a sú napĺňané výkonom a obsahovým vymedzením učiva.

Obsah predmetu tvoria **aplikačný kontext** a **kľúčové pojmy**.

Aplikačný kontext sa stal v inovovanom vzdelávacom štandarde dominantným prvkom. Ide o **textovú zložku** vzdelávacieho štandardu, ktorú tvoria jednotlivé slohové útvary/žánre stanovené v obsahovom štandarde. V rámci **kompetencie čítanie s porozumením** predstavuje textová zložka priestor na analýzu, t. j. priestor na vyvodzovanie, utvrdzovanie jednotlivých pojmov a nadobúdanie predmetových kompetencií.

Pri **kompetenciách písanie a hovorenie** žiak deklaruje svoje nadobudnuté vedomosti a kompetencie formou tvorby konkrétneho slohového útvaru/žánru. Jednotlivé slohové útvary/žánre tak predstavujú priestor, v ktorom žiak aplikuje svoje nadobudnuté vedomosti a kompetencie z jednotlivých jazykových rovín a slohu.

Pojmy tvoria druhú časť obsahového štandardu. Ide o základné pojmy z oblasti jazykovedy, ktoré sú rozdelené do príslušných ročníkov a spojené s kontextom. V každom ročníku sú uvádzané len **pojmy**, ktoré sa v danom ročníku zavádzajú a obsahovo súvisia s predmetovou kompetenciou uvedenou v príslušnom riadku tabuľky. V niektorých ročníkoch nie je uvedený nový pojem, pretože príslušná kompetencia si nevyžaduje vyvodzovanie nového pojmu v danom ročníku, ale vyžaduje si naplnenie konkrétneho výkonu, ktorý je vymedzený kontextom.

Výkon je definovaný dvoma úrovňami, a to optimálnou (najvyššou – výborný) a minimálnou (najnižšou akceptovateľnou – dostatočný) úrovňou. Inštitucionálne (školskou inšpekciou, národnými testami a pod.) je merateľný na konci piateho, siedmeho a deviateho ročníka

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

Edukačné ciele predmetu <i>slovenský jazyk a literatúra</i>, časť: <i>slovenský jazyk</i>			
Poznávacie (kognitívne) kompetencie	Komunikačné kompetencie	Interpersonálne (sociálne) kompetencie	Intrapersonálne (osobnostné) kompetencie
Kompetencia: používať kognitívne operácie	Kompetencia: tvoriť, prijať a spracovať informácie	Kompetencia: akceptovať skupinové hodnoty	Kompetencia: vytvárať a reflektovať vlastnú identitu
Kompetencia: učiť sa sám aj v skupine	Kompetencia: vyhľadávať a sprostredkovať informácie	Kompetencia: tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupín	Kompetencia: vytvárať vlastný hodnotový systém
Kompetencia: kriticky myslieť	Kompetencia: formulovať svoj názor a argumentovať	Kompetencia: spolupracovať s jednotlivcami aj skupinami	
Kompetencia: formulovať a riešiť problémy	Kompetencia: verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city	Kompetencia: vžiť sa do pocitov a konania inej osoby	Kompetencia: regulovať svoje konanie a chrániť vlastný život
Kompetencia: tvorivo myslieť			

PREDMETOVÉ KOMPETENCIE

Tabuľka 1 Komunikačné jazykové kompetencie ¹		
Čítanie s porozumením	Písanie	Hovorenie
I. Zamerať svoje čítanie podľa potreby.	I. Vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum.	I. Vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum.
II. Pochopiť obsah textu.		II. Používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov.
III. Pochopiť kompozíciu textu.	II. Organizovať text z hľadiska kompozície.	III. Používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku.
	III. Zosúladiť štýl textu s cieľom písania.	IV. Štylizovať text.
IV. Pochopiť gramatickú formu textu.	IV. Štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia.	
	V. Používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov.	V. Využívať pri komunikácii mimojazykové prostriedky.
	VI. Transformovať texty z jedného žánru do druhého.	
	VII. Opakovane čítať a opravovať text so zameraním na gramatiku, interpunkciu a pravopis.	

Inštrukcia

¹) Jednotlivé tabuľky jazykových komunikačných kompetencií (čítanie s porozumením, písanie, hovorenie) sú v dokumente zaradené pod sebou, čo však neznamená, že učiteľ je povinný preberať ich v tej postupnosti, ako ich udáva pedagogický dokument. V právomoci učiteľa je rozhodnúť o postupe preberania jednotlivých komunikačných jazykových kompetencií a ich možnej kombinácii.

Tabuľka 2 Čítanie s porozumením	
I. Zamerať svoje čítanie podľa potreby.	Vybrať text na základe znalostí informačných prameňov, podľa komunikačného zámeru a podľa danej situácie.
	Nahlas, ticho a opakovane prečítať text.
II. Pochopiť obsah textu.	Vyvodit' explicitné a implicitné informácie z vecného aj umeleckého textu.
	Porozumieť významu slov v umeleckých a vecných textoch.
	Overiť si význam slova.
	Porozumieť štruktúre slova a jeho častiam.
	Prerozprávať obsah umeleckého a vecného textu na základe chronologickej alebo logickej postupnosti.
III. Pochopiť kompozíciu textu.	Rozoznať a pomenovať časti vonkajšej kompozície textu.
	Rozoznať a pomenovať časti vnútornej kompozície umeleckého textu.
IV. Pochopiť gramatickú formu textu.	Vyhľadať prvky nadväznosti medzi slovami a skupinami slov, ktoré vyjadrujú významovú a gramatickú súvislosť medzi vetami, odsekmi, časťami výpovedí.
	Určiť syntaktické zloženie viet.
	Pochopiť a vysvetliť funkciu slovných druhov a ich gramatických kategórií v umeleckom a vecnom texte.

Tabuľka 3 Písanie	
I. Vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum.	Sformulovať cieľ a tému písomného prejavu.
	Vybrať vhodný slohový útvar/žáner v súlade s cieľmi písania.
II. Organizovať text z hľadiska kompozície.	Zostaviť osnovu, koncept.
	Zoradiť motívy a myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti.
	Zoradiť motívy podľa fáz vnútornej kompozície umeleckého a vecného textu.
	Prispôbiť formálnu úpravu textu vybranému žánru.
III. Zosúladiť štýl textu s cieľom písania.	Zosúladiť slovnú zásobu s cieľom komunikácie a využívať primerané stylistické prostriedky.
	Využívať bohatstvo spisovnej a nespisovnej lexiky národného jazyka.
	Overiť si v jazykových príručkách vhodnosť a správnosť použitých slov.
IV. Štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia.	Utvoriť jednoduché vety s rôznou modalitou a použiť interpunkčné znamienka.
	Utvoriť jednoduché súvetia s rôznou modalitou a použiť interpunkčné znamienka.
V. Používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov.	Vybrať a použiť slová, vety, textové pasáže z rozličných informačných zdrojov.
	Vybrať a použiť údaje z grafov a tabuliek.
	Vytvoriť graf a tabuľku.
VI. Transformovať texty z jedného žánru do druhého.	Určiť rozdielnosti jednotlivých útvarov/žánrov.
	Vytvoriť modifikovaný text.
VII. Opakovane čítať a opravovať text so zameraním na gramatiku, interpunkciu a pravopis.	Skontrolovať a upraviť text s cieľom zlepšiť štýl a opraviť gramatické chyby, pravopis a interpunkciu.
	Upraviť text na základe spätnej väzby od učiteľa a spolužiakov.
	Vytvoriť čistopis.
	Skontrolovať a zhodnotiť spolužiakov text.

Tabuľka 4 Hovorenie	
I. Vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum.	Sformulovať vlastný názor a pomocou argumentov ho obhájiť.
	Sformulovať tému adekvátnu komunikačnej situácii.
	Zosúladiť jazykové a mimojazykové prostriedky s cieľom komunikácie.
	Zvoliť vhodný spoločenský tón komunikácie v súlade s jej cieľom a prostredím.
	Začať a ukončiť komunikáciu na určitú tému.
	Zistiť pomocou kontrolných otázok, či ostatní porozumeli prejavu.
	Analyzovať a zhodnotiť kvalitu ústneho prejavu.
	Rešpektovať jazykové pravidlá.
II. Používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov.	Vybrať slová, vety a textové pasáže a použiť ich vo vlastnom prejave.
III. Používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku.	Využívať v jazykovom prejave diferencovanú slovnú zásobu s ohľadom na komunikačnú situáciu a komunikačných partnerov.
	Rešpektovať jazykové pravidlá.
IV. Štylizovať text.	Utvoriť jednoduché vety a súvetia.
	Využívať vo vetách správne gramatické tvary slov.
	Uplatňovať logickú nadväznosť vytvoreného textu.
	Rešpektovať v ústnom prejave znaky slohových žánrov/útvarov.
	Rešpektovať jazykové pravidlá.
V. Využívať pri komunikácii mimojazykové prostriedky.	Uplatňovať plynulosť, tempo a zrozumiteľnosť prejavu.
	Využívať gestikuláciu a mimiku.

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre predmet Slovenský jazyk a literatúra.

Vzdelávací štandard je doplnený o časovú dotáciu 1 vyučovacej hodinu týždenne, čo zmení kvalitu výkonu v oblasti čítania s porozumením

ČÍTANIE S POROZUMENÍM		
APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview; diskusia; debata		
Kľúčové kompetencie: používať kognitívne operácie; kriticky myslieť; prijať a spracovať informácie; formulovať svoj názor a argumentovať		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
I. Zamerať svoje čítanie podľa potreby. 1. Vybrať text na základe znalostí informačných prameňov, podľa komunikačného zámeru a podľa danej situácie. 2. Nahlas, ticho a opakovane prečítať text.	<u>Optimálny I.</u> Žiak 1.1 dokáže z obsahového i formálneho hľadiska správne vybrať text a odôvodniť správnosť vybraného textu v konkrétnej situácii. 1.2 dokáže na základe analýzy jednotlivých textov identifikovať, systematizovať a zovšeobecniť poznatky o slohových útvaroch/žánroch. 2.1 dokáže samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam a dokáže prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie. 2.2 dokáže vysvetliť význam daných pojmov a určiť ich v texte.	<u>5. ročník¹</u> <ul style="list-style-type: none"> • splyvavá/viazaná výslovnosť • znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky • prestávka, sila hlasu, dôraz • hlavný slovný prízvuk • rozprávanie s prvkami opisu • opis pracovného postupu • interview
	<u>Minimálny I.</u> Žiak 1.1 dokáže podľa zadaných kritérií vybrať text a odôvodniť správnosť výberu na základe subjektívnych pocitov. 1.2 dokáže reprodukovať definície slohových útvarov/žánrov. 2.1 dokáže s pomocou učiteľa a po predchádzajúcej príprave nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam. 2.2 dokáže reprodukovať definície daných pojmov.	

¹ Piaty ročník základnej školy má v predmete slovenský jazyk a literatúra zabezpečiť plynulý prechod medzi prvým a druhým stupňom základnej školy. Obsahový štandard je z tohto dôvodu v 5. ročníku minimalizovaný. Dôraz sa kladie na skvalitňovanie a upevňovanie získaných vedomostí a nadobudnutých kompetencií z primárneho vzdelávania.

ČÍTANIE S POROZUMENÍM

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview; diskusia; debata

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; kriticky myslieť; prijať a spracovať informácie; formulovať svoj názor a argumentovať

Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
II. Pochopiť obsah textu. 1. Vyvodit' explicitné a implicitné informácie z vecného aj umeleckého textu. 2. Porozumieť' významu slov v umeleckých a vecných textoch. 3. Overiť' si význam slova. 4. Prerozprávať' obsah umeleckého a vecného textu na základe chronologickej alebo logickej postupnosti.	<p><u>Optimálny II.</u></p> <p>Žiak</p> <p>1.1 dokáže vyhľadať v texte explicitne a implicitne vyjadrené informácie vzťahujúce sa na danú tému a správne spojiť jednotlivé údaje do komplexnej informácie.</p> <p>1.2 dokáže na základe explicitných a implicitných informácií v umeleckom texte analyzovať dej a vyvodit' pointu.</p> <p>1.3 dokáže vybrať zaujímavú myšlienku z textu a odôvodniť svoj výber.</p> <p>1.4 dokáže obhájiť svoje stanovisko a ako argumenty použiť niektoré poznatky získané analýzou textu.</p> <p>2.1 dokáže vysvetliť význam daných pojmov a určiť ich v texte.</p> <p>2.2 dokáže na základe kontextu alebo pri jazykovej a štylistickej analýze textu odhadnúť významy lexikálnych jednotiek.</p> <p>3.1 si dokáže vybrať jazykovú príručku a overiť v nej význam neznámych lexikálnych jednotiek.</p> <p>4.1 dokáže prerozprávať obsah umeleckého textu so zachovaním časovej a logickej postupnosti.</p> <p>4.2 dokáže vyjadriť názor na prečítaný text, jasne sformulovať svoj čitateľský zážitok.</p> <p><u>Minimálny II.</u></p> <p>Žiak</p> <p>1.1 dokáže s pomocou učiteľa vyhľadať v texte explicitne vyjadrené informácie vzťahujúce sa na danú tému.</p> <p>1.2 dokáže s pomocou učiteľa zo známeho umeleckého textu vyvodit' hlavnú myšlienku.</p> <p>2.1 dokáže reprodukovať definície daných pojmov a s pomocou učiteľa ich vyhľadať v texte.</p> <p>2.2 dokáže s pomocou učiteľa vysvetliť význam známych lexikálnych jednotiek v texte.</p> <p>3.1 dokáže s pomocou učiteľa vyhľadať význam neznámych lexikálnych jednotiek v jazykových slovníkoch.</p> <p>4.1 dokáže s pomocou učiteľa prerozprávať obsah známeho umeleckého textu so zachovaním časovej postupnosti.</p> <p>4.2 dokáže vyjadriť svoj čitateľský zážitok.</p>	<p><u>5. ročník</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • slovná zásoba • spisovný jazyk – nárečia • jednovýznamové a viacvýznamové slová • príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie • hlavná myšlienka • téma • poznámky/konspekt

ČÍTANIE S POROZUMENÍM

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview; diskusia; debata

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; kriticky myslieť; prijať a spracovať informácie; formulovať svoj názor a argumentovať

Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
III. Pochopiť kompozíciu textu. 1. Rozoznať a pomenovať časti vonkajšej kompozície textu. 2. Rozoznať časti vnútornej kompozície textu.	<u>Optimálny III.</u> Žiak 1.1 dokáže rozlíšiť jednotlivé časti vonkajšej kompozície textu a vyjadriť ich pri hlasnom čítaní. 1.2 dokáže identifikovať znaky vonkajšej kompozície jednotlivých slohových útvarov/žánrov. 2.1 dokáže posúdiť časovú a logickú nadväznosť udalostí v príbehu, resp. informácií v texte. <u>Minimálny III.</u> Žiak 1.1 dokáže s pomocou učiteľa pri čítaní rozlíšiť jednotlivé časti vonkajšej kompozície textu.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> splývavá/viazaná výslovnosť prestávka, sila hlasu, dôraz hlavný slovný prízvuk
IV. Pochopiť gramatickú formu textu. 1. Vyhladať prvky nadväznosti medzi slovami a skupinami slov, ktoré vyjadrujú významovú a gramatickú súvislosť medzi vetami, odsekmi, časťami výpovedí. 2. Pochopiť a vysvetliť funkciu slovných druhov a ich gramatických kategórií v umeleckom a vecnom texte.	<u>Optimálny IV.</u> Žiak 1.1 pri hlasnom čítaní rešpektuje prostriedky nadväznosti: prestávka, dôraz, interpunkčné znamienka a typ písma (napr. kurzíva, tučné). 2.1 dokáže určiť vzory podstatných a prídavných mien a svoje tvrdenie zdôvodniť. 2.2 dokáže samostatne roztriediť podstatné a prídavné mená podľa gramatického rodu. 2.3 dokáže vysvetliť úlohu slovies v rozprávaní, prídavných a podstatných mien v opise. 2.4 dokáže vysvetliť dôležitosť gramatickej zhody medzi prídavnými a podstatnými menami pre porozumenie textu. 2.5 dokáže vysvetliť význam jednotlivých stupňov prídavných mien v texte. <u>Minimálny IV.</u> Žiak 1.1 po predchádzajúcej príprave a s pomocou učiteľa rešpektuje pri hlasnom čítaní niektoré prostriedky nadväznosti. 2.1 dokáže s pomocou učiteľa vymenovať jednotlivé vzory podstatných a prídavných mien. 2.2 dokáže s pomocou učiteľa roztriediť podstatné mená podľa gramatického rodu. 2.3 dokáže s pomocou učiteľa v známom texte vysvetliť vysokú frekvenciu slovies v rozprávaní. 2.4 dokáže s pomocou učiteľa stupňovať akostné prídavné mená.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> prestávka, sila hlasu, dôraz hlavný slovný prízvuk podstatné mená – ohybný slovný druh vzor: chlap, hrdina, dub, stroj životné – neživotné vzor: žena, ulica, dlaň, kosť vzor: mesto, srdce, vysvedčenie, dievča prídavné mená akostné, vzťahové stupňovanie vzor: pekný, cudzí

PÍSANIE		
APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview		
KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; tvoriť, prijať a spracovať informácie; vyhľadávať a sprostredkovať informácie; kriticky myslieť; tvorivo myslieť; verbálne vyjadriť vôľu a city; tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín; spolupracovať s jednotlivcami a skupinami; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
I. Vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum. 1. Sformulovať cieľ a tému písomného prejavu. 2. Vybrať vhodný slohový útvar/žáner v súlade s cieľmi písania.	Optimálny I. Žiak 1.1 dokáže navrhnúť tému písania, ktorá je v súlade s komunikačnou situáciou a cieľmi písania. 2.1 dokáže na základe analýzy stanovenej komunikačnej situácie vybrať vhodný slohový útvar/žáner, ktorý zosúladí s témou písania a svoje rozhodnutie vie zdôvodniť.	5. ročník <ul style="list-style-type: none"> rozprávanie s prvkami opisu opis pracovného postupu interview
	Minimálny I. Žiak 1.1 si dokáže z navrhovaného súboru tém vybrať tú, ktorá je v súlade s komunikačnou situáciou a cieľmi písania. 2.1 dokáže z navrhnutého súboru žánrov s pomocou učiteľa vybrať ten, ktorý zodpovedá téme.	
II. Organizovať text z hľadiska kompozície. 1. Zostaviť osnovu, koncept. 2. Zoradiť motívy a myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti. 3. Prispôbiť formálnu úpravu textu vybranému žánru.	Optimálny II. Žiak 1.1 dokáže urobiť poznámky/konspekt v súlade s logikou východiskového textu. 2.1 dokáže vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému rozprávanie s prvkami opisu a dodržaním časovej postupnosti. 2.2 dokáže vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému opis pracovného postupu s dodržaním časovej a logickej postupnosti. 2.3 dokáže rozlíšiť interview od bežného rozhovoru. 2.4 dokáže vytvoriť, uskutočniť a zaznamenať interview na zadanú alebo voľnú tému. 2.5 dokáže samostatne vytvoriť otázky v súlade s témou interview a logicky ich zoradiť. 3.1 dokáže charakterizovať formálnu úpravu jednotlivých slohových útvarov/žánrov a uplatňuje ju pri písaní vlastných textov.	5. ročník <ul style="list-style-type: none"> poznámky /konspekt
	Minimálny II. Žiak 1.1 dokáže s pomocou učiteľa urobiť poznámky zo zadaného textu. 2.1 dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť jednoduché rozprávanie s prvkami opisu. 2.2 dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť jednoduchý opis pracovného postupu. 2.3 dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť text interview na zadanú tému, pokiaľ má dostatočný čas na prípravu. 3.1 dokáže s pomocou učiteľa vo vlastných textoch uplatniť formálnu úpravu jednotlivých	

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview		
KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; tvoriť, prijať a spracovať informácie; vyhľadávať a sprostredkovať informácie; kriticky myslieť; tvorivo myslieť; verbálne vyjadriť vôľu a city; tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín; spolupracovať s jednotlivcami a skupinami; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
III. Zosúladiť štýl textu s cieľom písania. 1. Zosúladiť slovnú zásobu s cieľom komunikácie a využívať primerané stylistické prostriedky. 2. Využívať bohatstvo spisovnej a nespisovnej lexiky národného jazyka. 3. Overiť si v jazykových príručkách vhodnosť a správnosť použitých slov.	<u>Optimálny III.</u> Žiak 1.1 dokáže prispôbiť lexiku textu cieľu písania a komunikačnej situácii a pri tvorbe vlastného textu využíva čo najširšiu slovnú zásobu s ohľadom na žáner/slohový postup/štýl a cieľ komunikácie. 2.1 dokáže rozlíšiť príslovie, porekadlo, pranostiku, prirovnanie a použiť ich vo vlastnom texte. 2.2 dokáže rozlíšiť spisovné a nárečové slová a použiť ich vo vlastnom texte. 2.3 dokáže rozlíšiť jednovýznamové a viacvýznamové slová a použiť ich vo vlastnom texte. 3.1 pozná funkciu jednotlivých jazykových príručiek a vie si vybrať a používať vhodnú jazykovú príručku.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> slovná zásoba spisovný jazyk – nárečie jednovýznamové, viacvýznamové slová príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie
	<u>Minimálny výkon III.</u> Žiak 1.1 pri tvorbe textu využíva obmedzenú lexiku, často nevhodne opakuje slová v rámci textu. 2.1 dokáže reprodukovat' definície pojmov príslovie, pranostika, prirovnanie. 2.2 dokáže reprodukovat' definície pojmov spisovný jazyk a nárečie. 2.3 dokáže reprodukovat' definície jednovýznamových a viacvýznamových slov. 3.1 dokáže na základe odporúčania učiteľa vybrať vhodnú jazykovú príručku a skontrolovať správnosť a význam slov použitých v texte.	
IV. Štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia. 1. Utvoriť jednoduché vety s rôznou modalitou a použiť interpunkčné znamienka.	<u>Optimálny IV.</u> Žiak 1.1 dokáže samostatne tvoriť jednoduché vety, pričom dodržiava správny slovosled a interpunkciu.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> slovosled
	<u>Minimálny IV</u> Žiak 1.1 dokáže samostatne tvoriť jednoduché holé a jednoduché rozvité vety.	

Písanie

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; tvoriť, prijať a spracovať informácie; vyhľadávať a sprostredkovať informácie; kriticky myslieť; tvorivo myslieť; verbálne vyjadriť vôľu a city; tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín; spolupracovať s jednotlivcami a skupinami; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém

Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
V. Používať informácie a textové pasáže z rozličných zdrojov. 1. Vybrať a použiť slová, vety, textové pasáže z rozličných informačných zdrojov.	<u>Optimálny V.</u> Žiak 1.1 dokáže v rozličných informačných zdrojoch vyhľadať vhodné informácie, zapísať si ich a využiť vo vlastnom texte. 1.2 dokáže zdôvodniť výber a použitie rozličných informácií z iných zdrojov vo svojom texte. <u>Minimálny V.</u> Žiak 1.1 dokáže využiť zadanú informáciu alebo časť textu vo vlastnom texte.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> poznámky /konspekt
VI. Transformovať texty z jedného žánru do druhého. 1. Určiť rozdielnosti jednotlivých útvarov/žánrov. 2. Vytvoriť modifikovaný text.	<u>Optimálny VI.</u> Žiak 1.1 dokáže odlíšiť a porovnať slohové útvary/žánre. 2.1 dokáže samostatne aplikovať svoje vedomosti o jednotlivých žánroch/útvoroch pri transformácii z jedného žánru do druhého. <u>Minimálny VI</u> Žiak 1.1 dokáže s pomocou učiteľa a podľa vopred stanovených kritérií porovnať slohové útvary/žánre. 2.1 dokáže s pomocou učiteľa doplniť do rozprávania jednoduchý opis.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> poznámky /konspekt

PÍSANIE		
APLIKACNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview		
KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; tvoriť, prijať a spracovať informácie; vyhľadávať a sprostredkovať informácie; kriticky myslieť; tvorivo myslieť; verbálne vyjadriť vôľu a city; tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín; spolupracovať s jednotlivcami a skupinami; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
VII. Opakovane čítať a opravovať text so zameraním na gramatiku, interpunkciu a pravopis. 1. Skontrolovať a upraviť text s cieľom zlepšiť štýl a opraviť gramatické chyby, pravopis a interpunkciu. 2. Upraviť text na základe spätnej väzby od učiteľa a spolužiakov. 3. Vytvoriť čistopis.	<u>Optimálny VII.</u> Žiak 1.1 dokáže skontrolovať svoj text s cieľom vyhľadať a opraviť chyby, pričom pri oprave aplikuje nadobudnuté znalosti z pravopisu, lexicológie, morfológie, syntaxe a slohu. 2.1 dokáže nahlas plynulo prečítať svoj text, pričom správne artikuluje, intonuje, prispôsobuje tempo svojho prejavu poslucháčom. 2.2 dokáže prijať hodnotenie druhých (spolužiakov a učiteľa), opraviť obsahové a formálne chyby s cieľom zlepšiť organizáciu a nadväznosť myšlienok v texte. 3.1 dokáže napísať čistopis.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> • splývavá/viazaná výslovnosť • prestávka, sila hlasu, dôraz • hlavný slovný prízvuk • znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky • prestávka, sila hlasu • dôraz • slovná zásoba • spisovný jazyk – nárečie • jednovýznamové, viacvýznamové slová • príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie • podstatné mená – ohybný slovný druh • vzory: chlap, hrdina, dub, stroj • životné – neživotné • vzory: žena, ulica, dlaň, kosť • vzory: mesto, srdce, vysvedčenie, dievča • prídavné mená: akostné, vzťahové • stupňovanie • vzory: pekný, cudzí • predložková väzba • slovosled
	<u>Minimálny VII.</u> Žiak 1.1 dokáže na podnet a s pomocou učiteľa identifikovať chyby vo svojom texte. 2.1 dokáže po príprave nahlas prečítať svoj text. 2.2 dokáže prijať hodnotenie druhých a s pomocou učiteľa dokáže opraviť identifikované chyby.	

HOVORENIE		
APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview; diskusia; debata		
KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; tvoriť, prijať a spracovať informácie; vyhľadávať a sprostredkovať informácie; kriticky myslieť; tvorivo myslieť; verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city; tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín; spolupracovať s jednotlivcami a skupinami; vžiť sa do pocitov a konaní inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
I. Vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum. 1. Sformulovať vlastný názor a pomocou argumentov ho obhájiť . 2. Sformulovať tému adekvátnu komunikačnej situácii. 3. Zosúladiť jazykové prostriedky s cieľom komunikácie. 4. Zvoliť vhodný spoločenský tón komunikácie v súlade s jej cieľom a prostredím. 5. Zistiť pomocou kontrolných otázok, či ostatní porozumeli prejavu. 6. Rešpektovať jazykové pravidlá.	<u>Optimálny I.</u> Žiak 1.1 dokáže sformulovať vlastný názor a použiť presvedčivé argumenty. 2.1 dokáže samostatne zvoliť a sformulovať tému komunikácie. 2.2 dokáže samostatne a pohotovo sformulovať základné myšlienky na tému komunikácie a zrozumiteľne ich vysloviť. 2.3 dokáže samostatne sformulovať súvislý text na určenú tému. 2.4 dokáže podľa logickej postupnosti usporiadať svoju výpoveď. 3.1 dokáže použiť vhodné jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou. 4.1 dokáže v danej komunikačnej situácii použiť vhodný spoločenský tón v súlade s cieľom komunikácie a prostredím, v ktorom sa daná komunikácia uskutočňuje. 4.2 v komunikácii vhodne využíva zvukovú stránku prejavu. 5.1 dokáže správne a spoločensky vhodne sformulovať otázky, aby zistil, ako poslucháči porozumeli jeho prejavu.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> • splyvavá/viazaná výslovnosť • znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky • prestávka, sila hlasu, dôraz • hlavný slovný prízvuk • slovná zásoba • spisovný jazyk – nárečie • jednovýznamové, viacvýznamové slová • príslovia, porekadla, pranostika, prirovnanie • argument, dokazovanie
	<u>Minimálny I.</u> Žiak 1.1 dokáže jednoduchým spôsobom vyjadriť vlastný názor na určitú tému a predovšetkým použiť subjektívne argumenty. 2.1 si dokáže vybrať jednu z ponúknutých komunikačných tém. 2.2 dokáže po príprave sformulovať myšlienky na určenú tému. 2.3 dokáže vytvoriť krátky prejav na určenú tému. 2.4 dokáže s pomocou učiteľa opraviť chyby v logickom usporiadaní svojej výpovede. 3.1 dokáže vo vlastnom prejave použiť obmedzenú lexiku a často opakuje slová. 4.1 po vyzvaní učiteľom dokáže zmeniť silu hlasu. 5.1 dokáže po príprave sformulovať jednoduché otázky, aby si preveril, či poslucháči porozumeli jeho prejavu.	

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview; diskusia; debata		
KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; tvoriť, prijať a spracovať informácie; vyhľadávať a sprostredkovať informácie; kriticky myslieť; tvorivo myslieť; verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city; tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín; spolupracovať s jednotlivcami a skupinami; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
II. Používať informácie a textové pasáže z rozličných zdrojov. 1. <u>Vybrať</u> slová, vety a textové pasáže a <u>použiť</u> ich vo vlastnom prejave.	<u>Optimálny II.</u> Žiak 1.1 dokáže vo vlastnom prejave vhodne využiť informácie získané z rôznych informačných zdrojov.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> poznámky/konspekt
	<u>Minimálny II.</u> Žiak 1.1 dokáže vo vlastnom prejave s pomocou učiteľa vhodne využiť informácie získané z rôznych informačných zdrojov.	
III. Používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku. 1. <u>Využívať</u> v jazykovom prejave diferencovanú slovnú zásobu s ohľadom na komunikačnú situáciu a komunikačných partnerov. 2. <u>Rešpektovať</u> jazykové pravidlá.	<u>Optimálny III.</u> Žiak 1.1 dokáže v danej komunikačnej situácii využívať vhodné jazykové prostriedky s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> splyvavá/viazaná výslovnosť znelé, neznelé a znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky prestávka, sila hlasu, dôraz hlavný slovný prízvuk slovná zásoba spisovný jazyk – nárečie jednovýznamové, viacvýznamové slová príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie slovosled
	<u>Minimálny III.</u> Žiak 1.1 dokáže po upozornení nahradiť nespisovné jazykové prostriedky spisovnými.	
IV. Štylizovať text. 1. <u>Utvoriť</u> jednoduché vety. 2. <u>Využívať</u> vo vetách správne gramatické tvary slov. 3. <u>Uplatňovať</u> logickú nadväznosť vytvoreného textu. 4. <u>Rešpektovať</u> jazykové pravidlá.	<u>Optimálny IV.</u> Žiak 1.1 dokáže samostatne tvoriť jednoduché vety, pričom dodržiava správny slovosled a intonáciu. 2.1 dokáže počas komunikácie opraviť alebo preformulovať vety vo svojej výpovedi. 2.2 dokáže vo svojom prejave používať správne tvary ohybných a neohybných slovných druhov. 3.1 dokáže samostatne vytvoriť logicky usporiadaný súvislý text.	
	<u>Minimálny IV.</u> Žiak 1.1 dokáže samostatne tvoriť jednoduché vety. 2.1 dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť krátky text.	

HOVORENIE		
APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): rozprávanie s prvkami opisu; opis pracovného postupu; interview; diskusia; debata		
KLÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; tvoriť, prijať a spracovať informácie; vyhľadávať a sprostredkovať informácie; kriticky myslieť; tvorivo myslieť; verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city; tolerovať odlišnosti jednotlivcov a skupín; spolupracovať s jednotlivcami a skupinami; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
V. Využívať pri komunikácii mimojazykové prostriedky. 1. Uplatňovať plynulosť, tempo a zrozumiteľnosť prejavu. 2. Využívať gestikuláciu a mimiku.	<u>Optimálny V.</u> Žiak 1.1 sa dokáže v danej komunikačnej situácii plynule a zrozumiteľne vyjadrovať. 2.1 dokáže v komunikačnej situácii primerane gestikulovať a používať vhodnú mimiku.	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> • splývavá/viazaná výslovnosť • znelé a neznelé, znelé nepárové (zvučné) spoluhlásky • prestávka, sila hlasu, dôraz • hlavný slovný prízvuk
	<u>Minimálny V.</u> Žiak 1.1 dokáže po upozornení zmeniť silu hlasu. 2.1 dokáže po upozornení vo svojom prejave upraviť gestikuláciu a mimiku.	

Literárna zložka

Cieľom vyučovania literárnej výchovy je sústavne rozvíjať čitateľské a interpretačné zručnosti žiakov.

Základným princípom osnovania obsahu je rozvoj čítania ako všestranného osvojovania umeleckého textu. Dôraz sa kladie na postupné rozvíjanie čitateľa od naivnej úrovne (charakteristickej hlavne pre 1. stupeň ZŠ) cez schopnosť analyzovať sémantiku umeleckého textu (analytické čítanie), porozumieť jej a prenikať do znakovkej podstaty textu, až po schopnosť pracovať s jeho významom na vyššej individuálnej úrovni spracovania, t.j. syntetizovať ho, interpretovať a hodnotiť zo všetkých jeho stránok (syntetické, hodnotiace čítanie).

Tento princíp usporiadania obsahu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem umeleckého textu, jeho analýzu a hodnotenie.

Základnou úlohou literárnej výchovy na 2. stupni ZŠ je postupný prechod jednotlivými fázami čítania:

- čítanie so simultánnym porozumením;
- analýza štruktúry textu a identifikácia jeho významu;
- ☐ hodnotenie textu.

Nová štruktúra dokumentu

Inovovaný vzdelávací štandard zo slovenského jazyka a literatúry – **literárna zložka** – si zachoval tabuľkovú formu. Inovovaná forma neobsahuje popis procesualnej stránky nadobúdania vzdelávacieho obsahu.

Vzdelávací štandard pre literárnu zložku predmetu tvoria časti usporiadané do riadkov a stĺpcov v nasledujúcom poradí:

- **riadky:** kontext, kľúčové kompetencie;
- **stĺpce:** predmetové kompetencie, výkon, pojmy.

Kľúčové kompetencie nie sú charakteristické pre literárnu zložku predmetu, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti súvisiace s učením sa.

Predmetové kompetencie majú činnostný charakter a sú napĺňané výkonom a obsahovým vymedzením učiva.

Obsah predmetu tvoria **kontext a pojmy**.

Kontext v inovovanom vzdelávacom štandarde sa stal dominantným prvkom. Ide o **textovú zložku** vzdelávacieho štandardu, ktorú tvoria jednotlivé literárne žánre stanovené v obsahovom štandarde. Kontext predstavuje priestor pre rozvoj čitateľských a interpretačných kompetencií, ktoré sú spojené s osvojovaním si základných teoretických poznatkov o literatúre.

Pojmy predstavujú druhú časť obsahového štandardu. Ide o základné literárnovedné pojmy, ktoré sú rozdelené do príslušných ročníkov a spojené s kontextom. V každom ročníku sú uvádzané len **novozavedené pojmy**, ktoré obsahovo súvisia s predmetovými kompetenciami. V niektorých ročníkoch nie je uvádzaný novozavedený pojem, pretože funkcia príslušnej kompetencie si nevyžaduje vyvodzovanie nového pojmu v danom ročníku, ale vyžaduje si naplnenie konkrétneho výkonu, ktorý je vymedzený kontextom, prípadne v konkrétnom ročníku daného dvojročného obdobia sa nové pojmy nezavádzajú z toho dôvodu, aby vznikol priestor na opakovanie už zavedených pojmov v textoch s analogickou štruktúrou.

Výkon je definovaný dvoma úrovňami, a to optimálnou (najvyššou – výborný) a minimálnou (najnižšou akceptovateľnou – dostatočný) úrovňou. Inštitucionálne (školskou inšpekciou, národnými testami a pod.) je merateľný na konci piateho, siedmeho a deviatego ročníka.

KĽÚČOVÉ KOMPETENCIE

Poznávacie (kognitívne) kompetencie	Komunikačné kompetencie	Interpersonálne (sociálne) kompetencie	Intrapersonálne (osobnostné) kompetencie
Kompetencia: používať kognitívne operácie	Kompetencia: tvoriť, prijať a spracovať informácie	Kompetencia: akceptovať skupinové hodnoty	Kompetencia: vytvárať a reflektovať vlastnú identitu
Kompetencia: učiť sa sám aj v skupine	Kompetencia: vyhľadávať a sprostredkovať informácie	Kompetencia: tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupín	Kompetencia: vytvárať vlastný hodnotový systém
Kompetencia: kriticky myslieť	Kompetencia: formulovať svoj názor a argumentovať	Kompetencia: spolupracovať s jednotlivcami aj skupinami	
Kompetencia: formulovať a riešiť problémy	Kompetencia: verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city	Kompetencia: vžiť sa do pocitov a konania inej osoby	Kompetencia: regulovať svoje konanie a chrániť vlastný život
Kompetencia: tvorivo myslieť			

POZNÁVACIE A ČITATELSKÉ KOMPETENCIE

1. Recitovať spamäti prozaické a básnické diela.
2. Nahlas a plynule čítať umelecký alebo náučný text.
3. Rešpektovať rytmickú usporiadanosť básnického textu.
4. Čítať text postavy dramatického diela pri spoločnom dramatizovanom čítaní.
5. Modulovať hlas podľa zmyslu textu.
6. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
7. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
8. Usporiadať známe javy do tried.
9. Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou.
10. Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela.
11. Sformulovať vlastné hodnotenie diela a podložiť svoje stanovisko argumentmi.
12. Transformovať literárny text.
13. Vytvoriť krátky umelecký alebo náučný text.
14. Orientovať sa v školskej a verejnej knižnici.
15. Vedieť získať informácie z knižných a elektronických zdrojov.

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): báseň, pieseň		
KĽÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; formulovať svoj názor; verbálne vyjadriť city; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
<ol style="list-style-type: none"> Recitovať spamäti prozaické a básnické diela. Rešpektovať rytmickú usporiadanosť básnického textu. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi. Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou. Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela. Sformulovať vlastné hodnotenie diela. 	<p><u>Optimálny:</u></p> <p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> dokáže recitovať báseň tak, aby vyjadril rytmickú usporiadanosť básnického textu, správne dýcha, artikuluje a dodržiava spisovnú výslovnosť. dokáže vysvetliť pojem rytmus v básni. dokáže vysvetliť pojem personifikácia, epiteton a vyhľadať ich v neznámom texte. dokáže vysvetliť pojem refrén a vyhľadať ho v neznámom texte. dokáže vytvoriť personifikáciu, epiteton. dokáže analyzovať báseň z hľadiska témy, kompozície, štylizácie a metriky. dokáže vyjadriť svoj čitateľský zážitok a uviesť, čo ho vyvolalo. <p><u>Minimálny:</u></p> <p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> dokáže po predchádzajúcej príprave plynulo prečítať text známej básne. dokáže reprodukovať definíciu pojmu rytmus. dokáže reprodukovať definíciu pojmu personifikácia, epiteton. dokáže v texte, ktorý sa už štylisticky analyzoval, určiť refrén. dokáže v texte, ktorý sa už štylisticky analyzoval, určiť personifikáciu, epiteton. dokáže vyjadriť svoj čitateľský zážitok. 	<p><u>5. ročník</u></p> <ul style="list-style-type: none"> pieseň rytmus personifikácia/zosobnenie epiteton refrén téma

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): báseň, prozaický text		
KEŤOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; tvorivo myslieť		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nahlas a plynulo čítať umelecký text. 2. Rešpektovať rytmickú usporiadanosť básnického textu. 3. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť. 4. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi. 5. Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou. 6. Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela. 7. Sformulovať vlastné hodnotenie diela. 	<p><u>Optimálny:</u></p> <p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýcha, artikuluje a dodržiava spisovnú výslovnosť. • dokáže predniesť báseň tak, aby vyjadril rytmickú usporiadanosť básnického textu. • dokáže vysvetliť pojem nonsens. • dokáže na konkrétnej ukážke vysvetliť podstatu nonsensu. • dokáže vytvoriť krátky text s prvkami nonsensu. • dokáže analyzovať úryvok alebo celé dielo z hľadiska témy, kompozície, štylizácie a metriky. • dokáže vyjadriť svoj čitateľský zážitok a uviesť, čo ho vyvolalo. <p><u>Minimálny:</u></p> <p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže s pomocou učiteľa a po predchádzajúcej príprave nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam. • dokáže reprodukovat definíciu nonsensu. • dokáže vyjadriť svoj čitateľský zážitok. 	<p><u>5. ročník</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nonsens

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): filmová/televízna rozprávka		
KEÚČOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; formulovať svoj názor; verbálne vyjadriť city; tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupín; spolupracovať s jednotlivcami aj skupinami; vžiť sa do pocitov a konania inej osoby; vytvárať a reflektovať vlastnú identitu; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
<ol style="list-style-type: none"> 1. Čítať text postavy dramatického diela pri spoločnom dramatizovanom čítaní. 2. Modulovať hlas podľa zmyslu textu. 3. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť. 4. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi. 5. Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou. 6. Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela. 7. Sformulovať vlastné hodnotenie diela. 8. Transformovať literárny text. 	<p><u>Optimálny:</u></p> <p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže plynulo čítať dramatický text, pri hlasnom čítaní správne dýcha, artikuluje a dodržiava spisovnú výslovnosť. • dokáže výrazne prečítať prehovory jednotlivých postáv dramatického textu v súlade s ich charakterom. • dokáže vysvetliť rozdiel medzi rozprávkou ako literárnym žánrom a filmovou/televíznou rozprávkou. • dokáže vysvetliť pojem scenár a úlohu scenáristu. • dokáže vysvetliť funkciu herca a režiséra pri realizácii dramatického diela. • dokáže na základe analýzy vytvoriť dejovú osnovu literárneho/audiovizuálneho diela. • dokáže na základe analýzy prerozprávať obsah literárneho/audiovizuálneho diela. • dokáže na základe analýzy určiť hlavné a vedľajšie postavy diela. • dokáže na základe analýzy sformulovať hlavnú myšlienku literárneho/audiovizuálneho diela. • dokáže vyjadriť svoj čitateľský/divácky zážitok a uviesť, čo ho vyvolalo. • dokáže zdramatizovať literárny text do podoby jednoduchého scenára. 	<p><u>5. ročník</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • filmová/televízna rozprávka • téma • scenár • scenárista • režisér • herec • dramaturg • dialóg
	<p><u>Minimálny:</u></p> <p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže s pomocou učiteľa a po predchádzajúcej príprave nahlas čítať dramatický text. • dokáže reprodukovat' definíciu filmovej/televíznej rozprávky. • dokáže reprodukovat' definície pojmov scenár a scenárista. • dokáže zreprodukovat' definície pojmov herec a režisér. • dokáže s pomocou učiteľa prerozprávať obsah literárneho/audiovizuálneho diela. • dokáže vyjadriť svoj čitateľský/divácky zážitok. 	

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): ľudová povesť; autorská povesť; legenda		
KEŤOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; formulovať svoj názor; spolupracovať s jednotlivcami aj skupinami; vytvárať a reflektovať vlastnú identitu; vytvárať vlastný hodnotový systém		
Predmetové kompetencie	Výkon Žiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
<ol style="list-style-type: none"> Nahlas a plynulo čítať umelecký text. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi. Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou. Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela. Sformulovať vlastné hodnotenie diela. Vytvoriť krátky umelecký text. 	<u>Optimálny:</u> Žiak <ul style="list-style-type: none"> dokáže plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýcha, artikuluje a dodržiava spisovnú výslovnosť. dokáže vysvetliť pojmy ľudová povesť, autorská povesť a legenda. dokáže vysvetliť rozdiely medzi ľudovou povestou a autorskou povestou. dokáže vysvetliť rozdiely medzi povestou a legendou. dokáže vyhľadať reálne a fantastické prvky v legende. dokáže na základe analýzy vytvoriť dejovú osnovu literárneho diela. dokáže na základe analýzy prerozprávať obsah literárneho diela. dokáže na základe analýzy určiť hlavné a vedľajšie postavy diela. dokáže na základe analýzy sformulovať hlavnú myšlienku literárneho diela. dokáže vyjadriť svoj čitateľský zážitok a uviesť, čo ho vyvolalo. dokáže vymyslieť povesť viažucu sa na konkrétne miesto v regióne, historickú udalosť alebo postavu. 	<u>5. ročník</u> <ul style="list-style-type: none"> ľudová povesť autorská povesť legenda téma rozprávač
	<u>Minimálny:</u> Žiak <ul style="list-style-type: none"> dokáže s pomocou učiteľa a po predchádzajúcej príprave nahlas čítať umelecký text. dokáže reprodukovat definície pojmov ľudová povesť, autorská povesť a legenda. dokáže s pomocou učiteľa prerozprávať obsah literárneho diela. dokáže vyjadriť svoj čitateľský zážitok. 	

APLIKAČNÝ KONTEXT (DRUHY TEXTOV): náučná literatúra; encyklopédia		
KEŤŤOVÉ KOMPETENCIE: používať kognitívne operácie; kriticky myslieť; formulovať a riešiť problémy; tvorivo myslieť; tvoriť, prijať a spracovať informácie; vyhľadávať a sprostredkovať informácie; formulovať svoj názor a argumentovať; vytvárať vlastný hodnotový systém.		
Predmetové kompetencie	Výkon Ťiak dosiahne požadovaný výkon po absolvovaní 5. ročníka základnej školy.	Pojmy
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nahlas a plynulo čítať náučný text. 2. Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť. 3. Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi. 4. Vytvoriť krátky náučný text. 5. Orientovať sa v školskej a verejnej knižnici. 6. Vedieť získať informácie z knižných a elektronických zdrojov. 	<p><u>Optimálny:</u></p> <p>Ťiak</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže plynulo čítať súvislý náučný text, pri hlasnom čítaní správne dýcha, artikuluje a dodržiava spisovnú výslovnosť. • dokáže vysvetliť pojmy náučná literatúra a encyklopédia. • dokáže na základe analýzy odlišiť náučný text od umeleckého textu a svoj názor odôvodniť. • dokáže vysvetliť, ako sú zoradené informácie v encyklopédii. • dokáže vytvoriť encyklopedické heslo. • dokáže v encyklopédii vyhľadať informácie podľa hesiel. • dokáže získať potrebné informácie v príslušnej encyklopédii a použiť ich. 	<p><u>5. ročník</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • náučná literatúra • encyklopédia
	<p><u>Minimálny:</u></p> <p>Ťiak</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže s pomocou učiteľa a po predchádzajúcej príprave nahlas čítať náučný text. • dokáže reprodukovat definície pojmov náučná literatúra a encyklopédia. 	

Vo vyučovacom predmete slovenský jazyk a literatúra sa zvyšuje v UP ŠkVP časová dotácia o 1 hodinu týždenne v 5. ročníku. Táto vyučovací hodina sa použije na zmenu kvality výkonu v kompetencii čítania s porozumením v obidvoch zložkách :

- nahlas plynule čítať umelecký alebo náučný text
- analyzovať text po kompozičnej a štylisticko – lexikálnej stránke
- vyvodiť explicitné a implicitné informácie z textu
- porozumieť významu slov z textu
- prerozprávať obsah na základe chronologickej alebo logickej postupnosti

Obsahové zameranie textu a jeho zaradenie do TVVP je ponechané na výber učiteľa podľa vlastného výberu a aktuálnych potrieb.

DIKTÁTY				PÍSMENNÉ PRÁCE	
Ročník	Počet	Zameranie	Rozsah	Počet	Zameranie
5. ročník	4	opakovanie zo 4. ročníka podstatné mená prídavné mená slovesá	50 – 60 plnovýznamových slov	1	✓ rozprávanie s prvkami opisu